

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Інститут математики, економіки і механіки
Кафедра економічної теорії та історії економічної думки

Д и п л о м н а р о б о т а
бакалавра

на тему: **«Назва роботи українською мовою» (14 шрифт)**

«Назва роботи англійською мовою» (12 шрифт)

Виконав: студент(ка) денної форми навчання
Напряму підготовки – 6.030203 «Міжнародні економічні відносини»

Керівник

(підпис)

Рецензент:

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 9 від 08.06. 2017 р.

Захищено на засіданні ЕК № 10

протокол № __ від «__» _____ 2017 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

Завідувач кафедри

_____ д. е. н., проф. О. В. Горняк

Голова ЕК

_____ д. е. н., проф. В. М. Степанов

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи аналізу розвитку малого бізнесу	5
1.1. Мале підприємництво в економічній структурі суспільства	5
1.2. Вплив малого підприємництва на розвиток економіки	10
1.3. Етапи розвитку малого підприємництва	16
РОЗДІЛ 2. Розвиток становища малого підприємництва в Україні	22
2.1. Сучасний стан малого підприємництва в Україні	22
2.2. Основні проблеми економічної діяльності малих підприємств...	30
РОЗДІЛ 3. Напрями та перспективи реформування малого підприємництва в Україні	39
3.1. Особливості державних програм сприяння розвитку малого підприємництва	39
3.2. Напрями реформування діяльності малого підприємництва України	48
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60

ВСТУП

В сучасних умовах одним із головних чинників стабільності досягнутих позитивних економічних тенденцій в країні є забезпечення сталого економічного зростання на основі мобілізації й ефективного використання всього комплексу ресурсів малого підприємництва. Поліпшення бізнес-клімату стимулює економічне зростання, створення робочих місць, має позитивний вплив на залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Мале підприємництво – невід’ємний елемент сучасної ринкової системи господарювання, без якого економіка і суспільство в цілому не можуть нормально існувати та розвиватися. Мале підприємництво в певних умовах і часі є основою для вирішення цілого комплексу економічних, соціальних і політичних проблем: від насичення ринку різноманітними товарами і послугами до зниження рівня безробіття, формуючи одночасно нову структуру економіки і конкурентного середовища. Актуальність теми дипломної роботи обумовлена тією роллю, яку відіграє малий бізнес у всіх економічно розвинених країнах. Україна не є в цьому змісті виключенням, тому що розвиток малого бізнесу допоможе їй вирішити деякі питання, пов'язані з виходом економіки із кризи. Вищезазначене пояснює актуальність роботи.

Сутність та особливості діяльності малого бізнесу неодноразово досліджувались у публікаціях вітчизняних науковців. Так, І. Комарницький, М. Офік, В. Стадник, О. Петрицька визначили у своїх роботах основні складові та базові чинники формування виробничого потенціалу малого підприємництва. Сучасний механізм та стратегічні завдання розвитку малих підприємств в Україні розглядали науковці Л. Мартинюк, А. Чернявський, О. Цариненко та ін.

Об’єкт дослідження – мале підприємництво в економічній структурі суспільства.

Предмет дослідження – теоретичні та прикладні аспекти розвитку малого підприємництва в Україні.

Мета дипломної роботи дослідження – виявлення впливу малого підприємництва на прискорення розвитку економіки України. Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити сутність малого підприємництва;
- визначити роль малого підприємництва в економіці Європейського Союзу;
- дослідити розвиток малого підприємництва в Україні;
- визначити основні проблеми в економічній діяльності малих підприємств;
- проаналізувати сучасний стан державної допомоги малому підприємству в Україні;
- визначити перспективи реформування підтримки малого підприємництва

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Робота має 65 сторінки, 5 рисунків та 17 таблиць.

ВИСНОВКИ

Мале підприємництво виступає важливим фактором розвитку економіки будь-якої країни. Малі підприємства мають гнучкість до змін ринку, але і залежність від державної підтримки. Суб'єктами малого підприємництва в Україні є фізичні та юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми та форми власності. Мале підприємництво відіграє велику роль в розвитку економіки. В країнах ЄС малі підприємства забезпечують роботою великою кількістю робочих місць. Розвиток малого підприємництва в країнах Європейського Союзу йде більш швидкими темпами, оскільки національні влади надають великого значення підприємствам малого бізнесу, а також надають їм підтримку на державному рівні. Чинники, які перешкоджають розвитку малого підприємництва, згідно з Національною програмою сприяння розвитку малих підприємств в Україні, є відсутність чітко сформульованої в системі правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва; збільшення адміністративних бар'єрів; відсутність реальних та дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки; надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності; невпевненість підприємців у стабільності умов ведення бізнесу та надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання. На сьогодні, фінансове забезпечення реалізації заходів, як національних, так і регіональних програм є недостатнім та не систематичним. Однією з причин негативних тенденцій функціонування вітчизняних суб'єктів малого підприємництва є фінансова економічна криза. Розвиток малого підприємництва гальмує також недосконалість, нестабільність та суперечливість законодавчої бази; велика кількість бюрократичних процедур, пов'язаних з заснуванням підприємства; обмеженість джерел фінансування та непопулярність альтернативних банківському кредитуванню джерел формування фінансових ресурсів, нерозвинутість їх інфраструктури; наявність корупції; пригнічуючи відносини з податковими органами. Також

загрозою є недостатня відповідна та якісна професійна підготовленість підприємців. Наявний також недостатній розвиток підприємницької інфраструктури.

Становлення, функціонування та розвиток малого підприємництва неможливі без відповідного нормативно-правового забезпечення. Нині в Україні існує величезна кількість нормативно-правових документів, які регулюють підприємницьку діяльність. Законодавча база регулювання діяльності малого підприємництва постійно розширюється і знаходиться на етапі подальшого формування та вдосконалення; зміст положень нормативних документів є, іноді, розмитим, тому часто неоднозначно трактується їхня суть. Однак ефективний механізм реалізації державної політики у сфері підтримки малого підприємництва в Україні поки ще остаточно не сформовано.

Для створення сприятливого середовища для започаткування і ведення бізнесу державі потрібно удосконалити нормативно-правове та інституційне забезпечення, зменшити адміністративні бар'єри для започаткування і ведення бізнесу, популяризувати ідеї підприємництва, стимулювати і підтримувати ініціативи до самостійної підприємницької діяльності. Для забезпечення ефективної державної фінансової підтримки розвитку малого підприємництва необхідно здійснити активізацію фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки, вдосконалити систему оподаткування малого підприємництва, посилити інформаційне та ресурсне забезпечення, здійснити розвиток суб'єктів інфраструктури, активізувати інвестиційно-інноваційну діяльність малого підприємництва, належно виконувати національні та регіональні програми підтримки й розвитку малого підприємництва. З метою підвищення ефективності фінансового механізму розвитку малого підприємництва в Україні доцільно реалізувати зазначені заходи, які є логічно обґрунтованими. Вони повинні бути вжиті урядом у процесі проведення державної регуляторної політики в межах реалізації заходів Національної та Регіональних програм сприяння розвитку малого підприємництва в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боцьора Л. О. Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні : дис. канд. ек. наук : 08.00.08 / Боцьора Людмила Олександрівна – Львів, 2015. – 272 с.
2. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств : підручник / Р.А. Слав'юк. – К. : УБС НБУ, 2007. – 550 с.
3. Патора-Висоцька З. Малий бізнес і прямі іноземні інвестиції : монографія / З. Патора-Висоцька, Д. Книш. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2006. – 208 с.
4. Kunze C. Klein- und Mittelunternehmen in Russland - Stiefkinder oder Stabilisierungsfaktor? / Cornelia Kunze [Hrsg. von Rolf H. Hasse]. – Leipzig : Leipziger Univ. – 2005. – 191 s.
5. Європейська хартія малих підприємств від 19 червня 2000 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_860
6. Annual Report – EU SMEs 2015-16, 110 s. URL: http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review-2016_en#annual-report
7. Commission Staff Working Document – Impact Assessment Accompanying the document Commission Recommendation on a New Approach to Business Failure and Insolvency {C(2014) 1500 final}{SWD(2014) 62 final}, Brussels, 12.3.2014, SWD(2014) 61 final
8. SBA Fact Sheet Romania 2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/>
9. Edward G. Rogoff, Ph.D., David L. Carroll. The second chance revolution: Becoming your own boss after 50. – 1st ed. New York: Rowhouse Pub, 2009, 292 s.
10. Господарський кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2013 №436-IV: в останній чинній редакції від 6 листопада 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
11. Алексєєв С. Становлення та розвиток малого і середнього підприємництва в Україні у 1991-2004 рр.: історичний аспект / Сергій Алексєєв. // Схід – 2005.
12. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20 / Уклад. В. Кузнецов. – Х.: Фактор, 2009. – 416 с.
13. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2011 р. №25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

14. Національна програма сприяння розвитку малих підприємств в Україні - №2157-III в чинній редакції від 10.06.2012р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
15. Жирко С.О. Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//www.nbu.gov.ua/](http://www.nbu.gov.ua/)
16. Ісар І.В. Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні та шляхи їх вирішення // І.В. Ісар, С.І. Сташко, Н.В. Беженар. – БДФА. – Економіка. – 2010. - №9. – с. 42-44
17. Н.Бех. Особливості розвитку та функціонування малого і середнього бізнесу в Україні/ Н.Бех // Галицький економічний вісник. — 2010. — № 1(26). — С. 16-18.
18. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22 березня 2012 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
19. Поліщук О.В. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. // О.В. Поліщук, В.В. Цимбал. – Вісник КНЕУ. - 2010. – № 3 (79). – С. 37-42.
20. Батковський В. Проблеми кредитування малого підприємництва / В. Батковський // Вісник НБУ. – 2005. – №4. – С. 28-33.
21. Алексєєв А. Кредити для малого бізнесу: усе-таки реальність? / А. Алексєєв // Дзеркало тижня. Україна. – 2011. №13. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dt.ua/articles/79191#article>.
22. Зелена книга малого бізнесу України – 2012 / Д.В. Ляпін, В.І. Дубровський, О.М. Піщуліна, О.П. Продан. – К.: Інститут власності і свободи, 2012. – С. 124.
23. Наливайченко С.П. Регулирование развития частного сектора на Украине / С.П. Наливайченко // Культура народов Причерноморья. – 2006. – № 80. – С. 112-115.
24. Соколов А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління розвитком малого підприємництва / А.В. Соколов // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – №4. – С. 82-84.
25. Корнух О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні: сутність, форми та напрями. / О. Корнух // Економіка і держава. – 2008. – № 7. – С. 71-72.
26. Волкова О. И. Экономика предприятия : учебник / [О. И. Волкова и др.]. – М. : Инфра-М, 2001. – 520 с
27. Єзгор Л. О. Особливості фінансового стану розвитку вітчизняних суб'єктів малого підприємництва / Л.О. Єзгор // Актуальні проблеми соціально-економічних трансформацій в міжнародному середовищі: Матеріали II-ї міжнародної наук.-практ. конф., 23 квіт. 2010 р. / ТКІ; ред. Мартинюк В.Ф. та інші. – Тернопіль: ТКІ, 2010. – С. 65-67

28. Шевцова О. Й. Особливості кредитування малого та середнього бізнесу / О. Й. Шевцова, О. С. Шкут // Вісник ДНУ. Економіка. – 2008. – Вип.2. – №10/1. – С. 196-213
29. Єзгор Л. О. Стан та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні / Л.О. Єзгор // Наукова свідомість: Збірник матеріалів всеукр. наук.-практ. конф., 17 квітня 2011 р. – Миколаїв: НУК, 2011. – С. 17-19
30. Гамза В.А. Малые и средние предприятия: финансово-кредитные проблемы развития / Гамза В.А. // Банковское дело. – 2003. – № 6. – С. 8-11
31. Комарницький І.М. Формування малого підприємництва в регіонах України як структурної складової сучасної ринкової економіки держави / 207 І.М. Комарницький, Л.М. Коваль // Економіка і регіон. – 2008. - №4 (19). – С. 3-11
32. Єзгор Л. О. Механізм нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні / Л. О. Єзгор // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. праць. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – Випуск 21. – С. 161-166
33. Ластовецький А. Загальна характеристика законодавства у сфері підприємницької діяльності та основні тенденції його розвитку / А. Ластовецький // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 7. – С. 3-5
34. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
35. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 1 червня 2000 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
36. Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15 травня 2003 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
37. Про заходи щодо забезпечення підтримки та дальшого розвитку підприємницької діяльності: Указ Президента України від 15 липня 2000 року (втратив чинність) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
38. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні : Закон України від 21 грудня 2000 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
39. Про засади державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності : Закон України від 11 вересня 2003 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
40. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (в частині посилення правого захисту громадян і введення механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту

недоторканість, безпеку, повагу гідності особи, правову допомогу і захист) : Закон України від 12 січня 2005 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.

41. Про деякі заходи щодо забезпечення здійснення державної регуляторної політики : Указ Президента України від 1 червня 2005 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

42. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 року (чинний) 219 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

43. Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з виконання Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні : Постанова КМУ від 21 лютого 2007 року (чинна) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

44. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 року (чинний) 219 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

45. Питання впровадження в Україні принципів Європейської хартії малих підприємств : Указ Президента від 2 липня 2008 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.

46. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні : Національна доповідь – К., Держкопідприємство, 2010. – 240 с

47. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подальшого вдосконалення порядку ліцензування господарської діяльності : Закон України від 25 червня 2009 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

48. Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов ведення бізнесу в Україні : Закон України від 15 грудня 2009 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

49. Про невідкладні заходи щодо вдосконалення державного регулювання господарської діяльності Указ Президента від 9 серпня 2008 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

50. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України : Закон України від 13 жовтня 2008 року (чинний) [Електронний ресурс] /

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

51. Про затвердження Порядку використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду для здешевлення кредитування проектів малого та середнього бізнесу, зокрема таких, що впливають на підвищення рівня зайнятості населення : Постанова КМУ від 15 квітня 2009 року (чинна) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

52. Про затвердження Порядку та умов проведення конкурсів, переліку документів, що необхідні для мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва : Наказ Держкомпідприємництва від 12 листопада 2010 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

53. Про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців" щодо спрощення механізму державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання : Закон України від 1 липня 2010 року (набрання чинності 03 березня 2011 року) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

54. Про стимулювання розвитку підприємницької діяльності в умовах фінансової кризи : Указ Президента від 22 червня 2009 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

55. Про Деякі питання надання суб'єктам малого та середнього підприємництва кредитно-гарантійної підтримки : Постанова КМУ від 27 січня 2010 року (чинна) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

56. Про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців" щодо проведення електронної реєстрації : Закон України від 19 жовтня 2010 року (набрання чинності 13 серпня 2011 року) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

57. Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи "Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу" : Постанова КМУ від 12 грудня 2011 року (чинна) [Електронний ресурс] / 221 Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

58. В.Стадник, О. Петрицька Складові і чинники формування потенціалу розвитку малого підприємництва. // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - №12. - С. 124-128.

59. Комарницький І., Офік М. Проблеми розвитку малого і середнього підприємництва. // Регіональна економіка. - 2005. - №4. - С. 50-58.

60. Серова І.А. Бізнес-статистика. Конспект лекцій // І.А. Серова, В.О. Шаповалова. – Харків.: Вид-во ХНЕУ, 2009. – 88 с.

61. Вороніна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: навч. посібник. / Л.І. Вороніна, В.Є. Мартинюк, Т.В. Черняк; за ред. Л.І. Вороніної. – 2-е вид. – К.: Європ. ун-т, 2002. – 307 с.

62. Горфінкель В.Я. Малий бізнес. Організація. Економіка. Управління: навч. посібник. // В.Я. Горфінкель, О.В. Антова, Н.Д. Сисоєва та інші. – 2-е вид., перер. і доп. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2003. – 430 с.